

บทบาทการจัดการภัยแล้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลี่ จังหวัดลำพูน

Drought Management Role of Local Administrative Organization, Li District, Lamphun Province

ธิตติศักดิ์ เชื้อนเพชร

Master of Arts Public Administration, Faculty of Social Sciences,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

บทคัดย่อ

สถานการณ์การจัดการภัยแล้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอลี่มีภัยแล้ง ตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม โดยลักษณะของภัยแล้ง คือ ระดับน้ำในลำน้ำลดลง จนถึงแห้งขอด รวมถึงน้ำใต้ดินมีไม่เพียงพอ ส่งผลกระทบให้สิ่งมีชีวิตทั้งมนุษย์และสัตว์เลี้ยงประสบปัญหาการขาดแคลน น้ำดื่ม น้ำใช้ ทำให้การดำเนินชีวิตประจำวันยากลำบาก รวมไปถึงพืชผลทางการเกษตรเมื่อขาดน้ำมาหล่อเลี้ยงทำให้พืชผลไม่เจริญเติบโต ส่งผลกระทบไปถึงด้านเศรษฐกิจถดถอย เนื่องจากเกษตรกรอยู่ในสภาวะขาดทุนจากการทำการเพาะปลูก และยังส่งผลกระทบต่อป่าไม้ เมื่อเกิดความแห้งแล้งทำให้พื้นที่ป่าไม้แห้งแล้งเกิดการทับถมของใบไม้จึงทำให้เกิดไฟป่าเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อหมอกควันในอากาศเป็นมลพิษต่อมนุษย์

คำสำคัญ: สถานการณ์ภัยแล้ง, กระบวนการจัดการภัยแล้ง, การประยุกต์ใช้หลักธรรม

ABSTRACT

Drought Management Situation of Local Government Organization it was found that the area of local government in Li district had drought from March to May. The nature of the drought is the level of water in the river down until dry, and the groundwater is insufficient, affecting the human and animal life, the lack of water, drinking water it make daily life difficult, including agricultural crops when the water does not nourish the crops it impact on the economic recession due to farmers are in a loss of cultivation and it also affects the forest. When drought occurs, arid forests result in the deposition of leaves, resulting in forest fires and resulting in airborne smogs.

Keywords : Drought situation, Drought management, Application of principles

บทนำ

ภัยแล้ง (Droughts) (กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2552 : 28 – 32) ความแห้งแล้งของลมฟ้าอากาศ อันเกิดจากการที่มีฝนน้อยกว่าปกติหรือฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล เป็นระยะเวลานานกว่าปกติ และครอบคลุมพื้นที่บริเวณกว้างทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ พืชพันธุ์ไม้ต่างๆขาดน้ำ ทำให้ไม่เจริญเติบโตตามปกติ เกิดความเสียหายและความอดอยาก โดยภัยแล้งที่เกิดขึ้นทุกปีจะอยู่ระหว่างเดือนมีนาคม ต่อเนื่องถึงเดือนพฤษภาคม ความรุนแรงจะมากหรือน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน เช่น ความชื้นในอากาศ ความชื้นในดิน ระยะเวลาที่เกิดความแห้งแล้ง และขนาดของพื้นที่ที่มีความแห้งแล้ง เป็นต้น สาเหตุของการเกิดภัยแล้ง ทำให้อากาศร้อนกว่าปกติ การตัดไม้ทำลายป่าทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม อันเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่มีผลกระทบต่อ

การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของภูมิอากาศเช่นฝนอุณหภูมิและความชื้น สำหรับภัยแล้งในประเทศไทย ส่วนใหญ่เกิดจากฝนแล้งและทิ้งช่วง ซึ่งฝนแล้งเป็นภาวะปริมาณฝนตกน้อยกว่าปกติหรือฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล จึงมีผลกระทบโดยตรงกับการเกษตรและแหล่งน้ำ เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่ประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ภัยแล้งจึงส่งผลเสียต่อกิจกรรมทางการเกษตร เช่น พื้นดินขาดความชุ่มชื้น พืชขาดน้ำ พืชชะงักการเจริญเติบโต ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพต่ำ รวมถึงปริมาณลดลง ส่วนใหญ่ภัยแล้งที่มีผลต่อการเกษตรมักเกิดในฤดูฝนที่มีฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน

อำเภอลี้ (อำเภอลี้ ภูมิศาสตร์, 12มิถุนายน 2560).มีพื้นที่กว้างขวาง เกือบครึ่งหนึ่งของจังหวัดลำพูน มีเนื้อที่ทั้งหมด 1,702.12 ตารางกิโลเมตร สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบสูง ส่วนมากเป็นภูเขาดันน้ำลำธารหรือลำห้วย แม่น้ำหรือลำห้วยเกือบทุกสายไหลมารวมกัน เป็นแม่น้ำลี้แม่น้ำลี้ เป็นสายน้ำที่สำคัญมากสายหนึ่งของอำเภอลี้ เรียกว่า เป็นสายโลหิตเส้นเลือดใหญ่ที่หล่อเลี้ยงราษฎรอำเภอลี้ เพราะประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอลี้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมจึงต้องการน้ำเพื่อทำการเพาะปลูกพืชผล เพื่อผลิตที่มากและมีคุณภาพ เมื่อขาดน้ำผลผลิตในการทำเกษตรกรรมของเกษตรกรก็จะเสียหายเนื่องจากขาดน้ำมาหล่อเลี้ยงพืชสวน พืชไร่ จึงเกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำ อำเภอลี้ก็เป็นอีกอำเภอหนึ่งที่ประสบปัญหาสาธารณภัย เกี่ยวกับภัยแล้ง ทั้งที่มีแม่น้ำไหลผ่านตัวอำเภอลี้ถึง 3 สาย คือ น้ำแม่ป๋าย น้ำแม่แต๊ะ ไหลมารวมกับน้ำแม่ลี้ ภัยแล้งจึงเป็นสาเหตุใหญ่ ที่ทำให้การดำรงชีวิตของประชากร อำเภอลี้ยากลำบากขึ้น ภัยแล้งส่งผลให้พืชผลของเกษตรกรอำเภอลี้เสียหาย พืชผลยืนต้นตาย เช่น ลำไย การปลูกต้นข้าว พืชไร่ เช่น ข้าวโพด คะน้า กระเทียม ไม่เจริญเติบโตอย่างเต็มที่ ผลผลิตเสียหาย ส่งผลให้เกษตรกรประสบปัญหาขาดทุน เกษตรไม่มีเงินหมุนเวียนในระบบ เศรษฐกิจของอำเภอลี้ลดถอยลงเนื่องประชากรไม่มีกำลังที่จะใช้จ่าย

ดังนั้น ผู้ทำวิจัยจึงศึกษากระบวนการจัดการภัยแล้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของอำเภอลี้ ที่ประสบปัญหาอย่างรุนแรง ว่าเมื่อเกิดภัยแล้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกระบวนการจัดการภัยแล้งอย่างไร โดยจะคัดเลือกจากผลกระทบที่เกิดกับประชาชนที่มีความรุนแรงของปัญหาภัยแล้งมากที่สุด เพื่อเป็นข้อมูลในการป้องกันภัยแล้งหรือการจัดการกับสถานการณ์ให้ความรุนแรง ความเสียหาย การส่งกระทบกับประชาชนลดน้อยลงให้มากที่สุด และศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการภัยแล้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ภัยแล้งของ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
2. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการภัยแล้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการภัยแล้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน โดยการประยุกต์ใช้หลักอภินิหารธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการภัยแล้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

การศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการภัยแล้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลี้ จังหวัดลำพูนในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักสำคัญ (key Informant) ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของ

วิจัยครั้งนี้จำนวน 15 ท่านผู้บริหารระดับอำเภอ จำนวน 2 ท่าน ผู้บริหารท้องถิ่นของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอลี้จำนวน 4 ท่าน ผู้นำหมู่บ้านที่ประสบภัยจำนวน 4 ท่าน ประชาชนผู้ประสบภัย จำนวน 4 ท่าน และปราชญ์ชาวบ้านซึ่งเป็นพระภิกษุสงฆ์ จำนวน 1 รูป

ผลการวิจัย

1. สถานการณ์การจัดการภัยแล้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลี้ เมื่อปี พ.ศ. 2558 เป็นเหตุสาธารณภัยที่รุนแรงมาก เมื่อเทียบกับในอดีตที่ผ่านมาของอำเภอลี้ โดยพื้นที่ประสบภัยแล้งในด้านการดำรงชีพของมนุษย์ขาดน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค ประชากรส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตประจำวันด้วยความยากลำบากส่งผลกระทบไปถึงสิ่งมีชีวิต เช่น สัตว์เลี้ยง และพืชผลทางการเกษตรของประชาชนได้รับความเสียหายอย่างหนัก สัมภาษณ์นายวิวัฒน์ จันทรโอภาส นายอำเภอลี้,(6กรกฎาคม 2560). สิ่งที่ทำให้เกิดภัยแล้ง มีทั้งระบบธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงไปรวมถึงมนุษย์ เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดภัยแล้ง ทั้งการตัดไม้ทำลายป่า เพื่อทำเป็นที่ทำกินส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลง ธรรมชาติเปลี่ยนแปลง ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล อากาศมีความร้อนมากขึ้น สัมภาษณ์นายเจริญทิพย์ อร่ามรุ่งโรจน์ ปลัดอำเภอฟายป้องกันอำเภอลี้ จังหวัดลำพูน,(18 กรกฎาคม 2560).แม่น้ำลี้เป็นแม่น้ำสายหลักเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ของอำเภอลี้ เพราะประชากรอำเภอลี้ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรจึงต้องพึ่งพาน้ำจากลำน้ำลี้ ลำน้ำลี้มีระดับน้ำลดลงจนถึงแหล่งเกษตรกรจึงได้รับความเดือดร้อนอย่างหนักไม่มีน้ำไปหล่อเลี้ยงผลผลิต ส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตรไม่มีคุณภาพ ราคาจึงตกต่ำ ส่งผลไปถึงระบบเศรษฐกิจของอำเภอลี้ถดถอยลง เนื่องจากเกษตรกรไม่มีกำลังซื้อเพื่อการจับจ่าย สัมภาษณ์นายวิจิต ใหมธรรมผู้ใหญ่บ้านบุญหมี่ที่ 3 ตำบลลี้,(5 กรกฎาคม 2560).

2. กระบวนการจัดการภัยแล้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลี้ มีอุปสรรคอยู่หลายด้าน ทั้งพื้นที่ไม่อำนวยความสะดวกในการแก้ไขปัญหา รวมถึงอุปสรรค ในด้านของเจ้าของพื้นที่จะต้องขออนุญาตเพื่อเข้าไปขอใช้พื้นที่ เพื่อเป็นการจัดการภัยแล้ง เช่น พื้นที่ตำบลแม่ลานเกิดความแห้งแล้งอย่างหนัก ประชากรขาดน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค และในพื้นที่ไม่มีแหล่งน้ำที่จะสามารถนำไปบรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชน จึงต้องนำน้ำได้ดินขึ้นมาใช้ แต่ก็มีอุปสรรคเกี่ยวกับพื้นที่ เพราะพื้นที่เป็นชั้นหินในการขุดเจาะจึงประสบปัญหาการเจาะไม่ได้ ทำให้หัวเจาะเกิดความเสียหาย แต่เมื่อเจาะและสามารถนำน้ำขึ้นมาใช้ได้ แต่เนื่องจากพื้นที่เป็นชั้นหินปริมาณน้ำที่ได้มีปริมาณน้อยไม่เพียงพอต่อการนำไปผลิตน้ำประปา สัมภาษณ์นายกุศล ยะทา นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน, (26 กรกฎาคม 2560).จึงต้องนำน้ำออกแจกจ่ายราษฎรที่ประสบภัยแล้งขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค ส่วนด้านการเกษตร ประชาชนร่วมกับภาครัฐได้ทำฝายกันน้ำเป็นโครงการ ฝ่ายพระราชรัฐ และพื้นที่ของตำบลแม่ลานส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติการที่จะเข้าดำเนินการใดๆ ในพื้นที่จะต้องทำหนังสือขออนุญาตเจ้าของพื้นที่ ซึ่งใช้เวลานานและส่วนใหญ่จะไม่ได้รับการอนุญาตให้เข้าทำการใดๆ เพราะเป็นพื้นที่ป่า สัมภาษณ์ นายชาติชาย ปุ่อตรี ผู้ใหญ่บ้านเด่นหม้า ตำบลแม่ลาน,(27 กรกฎาคม 2560).ส่วนพื้นที่อื่นๆ กระบวนการจัดการภัยแล้งจะเป็นแนวทางเดียวกัน เช่น การนำรถบรรทุกน้ำออกแจกจ่ายให้ราษฎรผู้ประสบภัยและขอความช่วยเหลือจากภาครัฐที่มีศักยภาพในการช่วยเหลือ เข้าร่วมแก้ปัญหาภัยแล้ง ตำบลลี้ได้ขอส่วนราชการใกล้เคียงที่ประสบปัญหาไม่รุนแรงเข้าช่วยเหลือพื้นที่ประสบปัญหาภัยแล้งรุนแรง โดยการนำรถบรรทุกน้ำออกแจกจ่ายให้กับประชาชนที่เดือดร้อนโดยร่วมมือกันทุกภาคส่วน แนวทางการแก้ไขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่จะหาแหล่งน้ำเพื่อนำน้ำมาบรรเทาความเดือดร้อนและการแก้ปัญหาโดยการทำฝายชะลอน้ำ เพื่อเป็นที่กักเก็บและการขุดสระน้ำ การเจาะน้ำบาดาลก็เช่นกัน ได้ดำเนินการทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พื้นที่ติดปัญหาพื้นที่ป่าก็ต้องแก้ไขปัญหามาเป็นการเฉพาะหน้าไปก่อน

และจึงดำเนินการหาสถานที่เจาะบาดาลจุดใหม่ ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการภัยแล้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
สัมภาษณ์ ร้อยตำรวจตรีเสน่ห์ มะโนจิตต์, นายกเทศมนตรีตำบล, (14 กรกฎาคม 2560).

3. การประยุกต์ใช้หลักอปฺรหานิยธรรม 7 ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการภัยแล้งในองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น หลักธรรมที่ใช้สำหรับการอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข
เป็นหลักธรรมสำหรับการปกครองที่จะช่วยป้องกันความเสื่อมนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองของหมู่คณะองค์กร หน่วยงาน
ต่างๆ รวมถึงการปกครองระดับประเทศ ผู้วิจัยเห็นว่าหลักธรรมที่สอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วม
เพื่อการจัดการภัยแล้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอยู่ 4 ข้อ ดังนี้ การประชุมเป็นนิติการพร้อมเพรียงกัน
ประชุมการให้เกียรติและคุ้มครองสิทธิสตรีการส่งเสริมและรักษาวินัยธรรมประเพณีอันดีงามผู้วิจัยจึงนำเอาหลักธรรม
ทั้ง 4 ข้อมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยนี้ (1) การประชุมเป็นนิติ เมื่อเกิดสถานการณ์ภัยแล้งขึ้นในพื้นที่ การให้ความ
ช่วยเหลือต้องเริ่มมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นผู้รับผิดชอบ โดยการเรียกประชุมทุกภาคส่วนและผู้
ที่เกี่ยวข้องเข้ามาวางแผนปฏิบัติงานการช่วยเหลือผู้ประสบภัย การระดมความคิด การหาแนวทางการทำงาน และการ
สั่งการก็จะเกิดขึ้นภายในการประชุม การประชุมมีทั้งการประชุมการวางแผนก่อนเกิดภัยและการประชุมวางแผน
เมื่อภัยได้เกิดขึ้นและเป็นการวางแผนเพื่อให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัย สัมภาษณ์นายสุรสิทธิ์ ทองรว
นายกเทศมนตรีตำบลวังดิน, (5 กรกฎาคม 2560). (2) การพร้อมเพรียงกันประชุมการประชุมแต่ละครั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง
จะต้องเข้าประชุมวางแผนอย่างพร้อมเพรียง และรับทราบข้อมูลการปฏิบัติ เพราะการช่วยเหลือประชาชน
ผู้ประสบภัยเป็นการช่วยเหลือที่เร่งด่วนจะต้องรีบแก้ไขปัญหาลงมือให้เร็ว รวดเร็ว ไม่ช้า ในการประชุมแต่ละครั้ง
จะได้รับทราบข้อมูลถึงสถานการณ์ วิธีการปฏิบัติงาน ขั้นตอนการทำงาน การแก้ไขสถานการณ์ การนำเสนอความคิด
ข้อคิดเห็น การเข้าร่วมประชุมการวางแผนงานแต่ละครั้งเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีข้อราชการมาเสนอแก้ไขปัญหา
ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องเข้าประชุมอย่างพร้อมเพรียงกัน สัมภาษณ์ว่าที่ร้อยตรีวิมล ไชยมงคล ปลัดองค์การบริหารส่วน
ตำบลนาทราย, (24 กรกฎาคม 2560). (3) การให้เกียรติและคุ้มครองสิทธิสตรีมีบทบาทการมีส่วนร่วมในการ
ประชุมวางแผน การเป็นคณะกรรมการวางแผนการช่วยเหลือผู้ประสบภัย เพราะทุกคนมีพื้นฐานเดียวกันหมด ไม่ปิด
กั้นโอกาสของสตรีในพื้นที่ เพราะว่าในการแก้ไขปัญหาต้องใช้ความร่วมมือของทุกภาคส่วนการมีส่วนร่วมการ
แก้ปัญหา การแสดงความคิดเห็น การนำเสนอความคิดสัมภาษณ์นายสมคิด กัลป์จาก ผู้ใหญ่บ้านวังดิน, (5 กรกฎาคม
2560). (4) การส่งเสริมและรักษาวินัยธรรมประเพณีอันดีงาม ผู้หญิงเข้ามามีบทบาทมากขึ้นผู้หญิงอาจไม่กล้าแสดง
ความคิดเห็นเพราะยังอาจติดเรื่องจารีตประเพณีเก่าๆ การผิดจารีตประเพณีปัจจุบันสังคมเปิดกว้างขึ้นเปิดโอกาส
ให้ผู้หญิงมีเวทีมากขึ้นสตรีมีบทบาทในการที่จะเข้าร่วมประชุมและแสดงความคิดเห็นในทุกเรื่องในทุกปัญหา
เพราะปัจจุบันการมีความเสมอภาคในทุกภาคส่วนมีการใช้สิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน การปฏิบัติตาม
ขนบธรรมเนียม จารีต ประเพณียังคงยึดถือกันมาอยู่ ไม่ไปลบหลู่ ให้เกียรติแก่จารีตประเพณี ประเพณีเรื่องของวิถี
ชีวิตขนบธรรมเนียมที่ถือปฏิบัติกันมา การทำฝ่ายชะลอน้ำในลำน้ำ ลำห้วย ในป่า จะมีการขอมาเจ้าที่เจ้าทางทาง
ชาวบ้านก็ร่วมกลุ่มกันทำพิธี สัมภาษณ์พระครูประสาทจันทเขต เจ้าคณะตำบล – ดงคำ, (5 กรกฎาคม 2560)

การอภิปรายผลการวิจัย

สถานการณ์ภัยแล้งในเขตอำเภอลี้ พื้นที่อำเภอลี้พื้นที่ส่วนใหญ่ประมาณเกือบ 80% เป็นพื้นที่ป่า
ซึ่งปัญหาภัยแล้งเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี ในช่วงของฤดูแล้ง โดยเฉพาะในช่วงของปี พ.ศ. 2558ประสบปัญหาภัยแล้ง
รุนแรง อำเภอลี้ ในเชิงพื้นที่การเกิดภัยแล้งถือว่าปกติ เพียงแต่ว่าปีไหนจะเกิดความรุนแรงของภัยขึ้นมากหรือเกิด

ความรุนแรงของภัยขึ้นน้อย จะเกิดขึ้นในหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และอยู่ภายใต้การบริหารจัดการของทุกภาคส่วนที่จะร่วมกันด้วย สถานการณ์ภัยแล้งของอำเภอได้ส่งผลกระทบต่อทุกตำบลแต่มีบางตำบลที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงทางอำเภอได้จัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจและแก้ปัญหาภัยแล้งอำเภอขึ้น โดยทำหน้าที่เป็นจุดประสานงานระหว่างท้องถิ่นและส่วนราชการอื่น รับเรื่องขอความช่วยเหลือจากท้องถิ่น เพื่อช่วยเหลือเมื่อเกิดสถานการณ์ภัยแล้งที่รุนแรงและเกินศักยภาพของท้องถิ่น เช่น รายงานให้จังหวัดทราบและขอความช่วยเหลือจากจังหวัด สถานการณ์เกิดภัยแล้งในเขตเทศบาลตำบล เมื่อปี พ.ศ. 2558 เกิดสถานการณ์ภัยแล้งเกิดขึ้นอย่างรุนแรงทำให้น้ำที่ใช้เพื่อการเกษตรกรรม ใช้เพื่อการอุปโภค บริโภค ต่างๆ เกิดขาดแคลนอย่างหนักพืชผลที่เกษตรกรทำการเพาะปลูกไม่มีน้ำเพื่อที่จะมาหล่อเลี้ยงให้พืชผลออกผลผลิตได้อย่างมีคุณภาพ

บางพื้นที่จะต้องปล่อยให้แห้งตาย ประเภทต้นไม้ยืนต้น เช่น ลำไย เมื่อขาดน้ำมาหล่อเลี้ยงทำให้ต้นไม้ยืนต้นตายเป็นจำนวนมาก รวมถึงพืชไร่ ผลผลิตเสียหายเนื่องจากขาดน้ำมาหล่อเลี้ยง รวมถึงการดำเนินชีวิตประจำวันของราษฎรที่ขาดแคลนน้ำต้องดำเนินชีวิตอย่างยากลำบาก บ่อน้ำตื้นก็แห้งขอด สิ่งมีชีวิต สัตว์เลี้ยงก็ได้ผลกระทบเช่นกัน ภัยแล้งยังสร้างผลกระทบให้กับธรรมชาติ เช่น ความแห้งแล้งทำให้ต้นไม้ในผืนป่าบางส่วนเกิดยืนต้นตายเนื่องจากขาดน้ำซึ่งสอดคล้องกับ อรุณอุสาหกิจ (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการน้ำ เพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้งนอกเขตพื้นที่ชลประทาน” ผลการวิจัยพบว่าภัยแล้งที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศที่ร้อนอบอ้าว ความชื้นในอากาศเหลือน้อย เมื่อภูมิอากาศร้อนอบอ้าว ความชื้นในอากาศไม่เหมาะสมสำหรับในเกิดฝนตก จึงส่งผลไปถึงการตกของฝน ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลปริมาณน้ำฝนจึงมีน้อยส่งผลกระทบกับเกษตรกรที่พึ่งพาแต่น้ำฝนไม่มีน้ำเพื่อทำการเกษตร โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ต้องพึ่งพาน้ำฝนในการเพาะปลูกและการอุปโภค บริโภค จะประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ และบางครั้งรุนแรงจนกระทั่งเกิดวิกฤตการขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค

ปัญหาภัยแล้งเกิดความแห้งแล้งทั้งตำบลรวมไปถึงป่าไม้ผืนป่าเกิดความแห้งแล้งต้นไม้ยืนต้นตาย เนื่องจากขาดน้ำทำให้ใบไม้ไหม้ไหม้และอากาศก็ร้อน สิ่งตามมาคือไฟป่าตำบลแม่ลาน อดีตป่าไม้อุดมสมบูรณ์แต่ก็มีการลักลอบเข้าไปตัดไม้เพื่อมาสร้างที่อยู่อาศัย แต่ที่หนักขึ้น คือ การเข้าบุกรุกป่าเพื่อทำเป็นที่ทำกิน จึงทำให้ป่าเริ่มลดลงอากาศเริ่มร้อนขึ้น ความชุ่มชื้นในป่าเริ่มจะลดลง น้ำในลำห้วยเริ่มลดปริมาณลดลง และจนถึงแห้งขอดส่งผลกระทบไปถึงระบบน้ำเพื่อทำการเกษตรของเกษตรกร และยังส่งผลกระทบไปถึงระบบประปาในหมู่บ้านเริ่มไม่มีน้ำ ทางส่วนราชการจึงทำการเจาะหาน้ำใต้ดินขึ้นมาใช้ แต่ก็ติดพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ จึงไม่สามารถขุดเจาะได้ จึงต้องขออนุญาตส่วนราชการที่รับผิดชอบพื้นที่และใช้เวลาการพิจารณา ซึ่งสอดคล้องกับ จิรภัทร อัครจินตจิตร (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ดัชนีชี้วัดภัยแล้งที่เหมาะสม” ผลการวิจัยพบว่า ภัยแล้งเป็นภัยธรรมชาติที่ก่อให้เกิดความเสียหายที่รุนแรงและเป็นบริเวณกว้าง จากรายงานการสรุปภัยแล้งของประเทศไทย ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยชี้ให้เห็นว่า ความเสียหายเกิดขึ้นทุกปี ซึ่งคิดเป็นมูลค่าความเสียหายโดยเฉลี่ย 717 ล้านบาทต่อปี พื้นที่เกษตรกรรมเสียหายโดยเฉลี่ย 3 ล้านไร่ต่อปี และมีประชาชนได้รับผลกระทบโดยเฉลี่ย 9 ล้านคนต่อปี

สถานการณ์ภัยแล้งที่เกิดขึ้นประชากรส่วนใหญ่จะมีปัญหาเรื่องการขาดแคลนน้ำ แบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย (1) การขาดแคลนน้ำในการดำรงชีวิตประจำวัน (2) การขาดแคลนน้ำเพื่อการประกอบอาชีพ ทั้ง 2 ปัจจัยเป็นสิ่งสำคัญที่มนุษย์ต้องมีและใช้ประโยชน์ ถ้าขาดปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งการดำเนินชีวิตของมนุษย์จะใช้ชีวิตประจำวันไม่ได้ประชากรของอำเภอได้เช่นเดียวกัน เพราะประชากรของอำเภอส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ซึ่งต้องพึ่งพาน้ำเป็นปัจจัยหลักในการประกอบอาชีพ (1) การขาดแคลนน้ำในการดำรงชีวิตประจำวัน ร่างกายของมนุษย์ประกอบด้วยน้ำถึง 70 เปอร์เซ็นต์ร่างกายจึงขาดน้ำไม่ได้ สถานการณ์ภัยแล้งของอำเภอได้เรื่องของน้ำสะอาดเพื่อไว้สำหรับการบริโภคยังไม่ถึงกับขาดแคลนยังมีระบบประปาที่ใช้งานได้ โดยมีเอกชนที่ยังสามารถมีน้ำดิบผลิตเป็นน้ำดื่มที่สะอาดไว้

สำหรับบริโภคหรือการประกอบอาหารแต่น้ำที่สะอาดการได้มาต้องใช้กำลังทรัพย์แลถมมา แต่น้ำที่จะใช้ในการอุปโภค เช่น การชำระล้างร่างกาย การทำความสะอาดเสื้อผ้า ทำความสะอาดอุปกรณ์เครื่องครัว ฯลฯ ยังไม่มีเพราะถ้าจะใช้น้ำสะอาดก็คงเป็นการลงทุนที่สูงเกินไปไม่คุ้มค่างกับการลงทุน น้ำอุปโภคทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องหาแหล่งน้ำและนำมาแจกจ่ายให้กับประชาชนที่ยังขาดน้ำเพื่ออุปโภค (2) การขาดน้ำเพื่อการดำเนินชีวิตในด้านการประกอบอาชีพ ซึ่งก็เป็นสิ่งสำคัญไม่แพ้ปัจจัยที่ 1 เพราะน้ำเพื่อการดำเนินชีวิตในด้านการประกอบอาชีพ คือ น้ำเพื่อมาหล่อเลี้ยงผลผลิตของเกษตรกรซึ่งเป็นอาชีพหลัก เมื่อไม่มีน้ำมาหล่อเลี้ยงให้กับผลผลิตการเจริญเติบโตของผลผลิตก็จะหยุดชะงัก ทำให้เกิดความเสียหายทั้งทรัพยากรและการลงทุนส่งผลกระทบถึงเศรษฐกิจของครอบครัวอาจจะต้องติดหนี้เพราะไม่มีเงินไปส่งให้กับสถาบันการเงินที่กู้ยืมมาส่งผลกระทบต่อระบบหมุนเวียนในเรื่องเงินทุนและปัญหาอีกหลาย ๆ

การแก้ไขปัญหาหรือการบริหารจัดการเกี่ยวกับภัยแล้งในพื้นที่อำเภอได้ตั้งศูนย์ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาภัยแล้งในระดับอำเภอขึ้นมา โดยที่ดูแลแต่ละพื้นที่ว่าเกิดภัยแล้งมีความรุนแรงขนาดไหน ขาดแคลนน้ำในเรื่องของการทำการเกษตรหรือขาดแคลนน้ำในเรื่องของการอุปโภคบริโภค โดยเราจะได้ประสานไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 10 แห่งในพื้นที่ได้ช่วยสำรวจ รวมทั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ เรื่องของการทำฝายเป็นแหล่งกักเก็บน้ำ เพราะว่าปัญหาของพื้นที่อำเภอลี้้นจะมีปัญหาว่าถ้าเป็นหน้าแล้งหรือฤดูแล้งนั้นภัยแล้งจะเกิดขึ้น เนื่องจากว่าเราไม่มีน้ำจึงไม่มีต้นทุนน้ำ น้ำในลำห้วยในแม่น้ำลี้เองก็เหมือนกัน ถ้าสามารถสร้างฝายกักเก็บน้ำไว้ได้ก็จะช่วยเบาบางในเรื่องของการแก้ไขปัญหาความแห้งแล้งหรือว่าภัยแล้งนี้ได้ในส่วนหนึ่งและก็จะอาศัยความร่วมมือร่วมของพี่น้องประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำลักษณะประชารัฐตามแบบนโยบายของรัฐบาล มันจะทำให้ทางพี่น้องประชาชนในพื้นที่ที่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของในการที่จะได้ร่วมมือทำและก็จะรักและหวงแหนช่วยกันดูแล

หน่วยงานราชการที่เข้ามาช่วยเหลือในช่วงภัยแล้ง 1. สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดลำพูน ซึ่งจะดูแลในส่วนของเครื่องมือซึ่งสามารถประสานขอใช้เครื่องมือในส่วนรับผิดชอบในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานนั้น เช่น รถบรรทุกน้ำ เครื่องสูบน้ำระยะไกล ก็สามารถประสานขอความช่วยเหลือในเขตของสำนักงานได้ 2. หน่วยของทรัพยากรน้ำจะเข้ามาดูว่าพื้นที่ไหนบ้างที่สามารถขุดเจาะน้ำบาดาลน้ำขึ้นมาใช้ได้ เทศบาลตำบลลี้ได้เตรียมโครงการไว้เพื่อฝนทิ้งช่วงในการช่วยเหลือเกษตรกร คือการทำโครงการผันน้ำจากบ่อเหมืองบ้านปู ซึ่งเรียกว่าเหมืองแก้มลิง โดยขอรับการสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐผ่านกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน เพื่อพิจารณาอนุมัติงบประมาณในการที่จะผันน้ำจากบ่อเหมืองแก้มลิงลงสู่ลำน้ำสาธารณะ เพื่อให้เกษตรกรได้ใช้ทางการทำเกษตรกรรมส่วนการสร้างฝายเพื่อเป็นแหล่งเก็บกักน้ำไว้ โดยได้ความร่วมมือจากหน่วยงานทหารและการร่วมมือจากประชาชนช่วยกันมาสร้างฝาย การร่วมกันทางภาครัฐและประชาชน โดยใช้ชื่อว่า ฝายประชารัฐ โดยการก่อสร้างฝายขึ้นใหม่แทนฝายลูกเดิมที่ได้รับความเสียหายจากเหตุอุทกภัยน้ำป่าไหลหลากในฤดูน้ำหลากและการสร้างฝายใช้การสร้างแบบพื้นบ้าน ทางท้องถิ่นแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าด้วยการเรียงกระสอบทราย และใช้ระบบกักน้ำเข้ามาแก้ไข ซึ่งสอดคล้องกับ พงศธรณ์ บุษยพิยสวัสดิ์ (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัญหาภัยแล้งและความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการบรรเทาจากภาครัฐ” ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะทางกายภาพที่ทำให้เกิดการขาดของฝายวังหินคือบริเวณที่ตั้งฝายวังหินเป็นกลุ่มชุดดินที่ได้รับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมได้ง่ายและรุนแรงจากการเปลี่ยนแปลงลักษณะการใช้ที่ดิน ซึ่งแบบก่อสร้างของโครงสร้างฝายไม่เป็นไปตามหลักทางวิศวกรรม โดยการอุดทรายทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ เป็นปัจจัยเร่งให้เกิดการพังทลายฝาย การจัดการของภาครัฐในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรกรณีฝายชำรุดพบว่า มีการจัดหาปั๊มสูบน้ำลงไฟฟ้าเพื่อสูบน้ำเข้าระบบเหมืองฝายอย่างเร่งด่วน โดยภาครัฐแบกภาระค่าไฟฟ้าร้อยละ 60 และเกษตรกรร้อยละ 40 มีการขยายเขตไฟฟ้า

เพื่อการเกษตร มีการช่วยเหลือเกษตรกรในรูปของเงินช่วยเหลือและเมล็ดพันธุ์ละมีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรในทุกตำบลของแต่ละอำเภอ

เมื่อสถานการณ์รุนแรงเกินกว่าศักยภาพของทางองค์การบริหารส่วนตำบลนาทรายที่จะรับได้ จึงประสานอำเภอเพื่อขอให้อำเภอประสานหน่วยงานที่มีศักยภาพที่สูงกว่าเข้ามาช่วยเหลือทางราชการก็จะหาแหล่งน้ำ เพื่อที่จะเป็นแหล่งน้ำให้กับราษฎรผู้ประสบภัยแล้ง ทั้งการอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ กลาง เล็กแล้วแต่พื้นที่ และทำการเจาะน้ำได้ดินเพื่อที่จะนำน้ำได้ดินมาใช้เพื่อแก้ปัญหาภัยแล้งในช่วงเร่งด่วน ซึ่งสอดคล้องกับ สนั่น จันทะโคตร(2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารจัดการภัยแล้งในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ผลการศึกษาพบว่า ขั้นตอนการดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการเตรียมการก่อนเกิดเหตุ 2) ขั้นตอนการดำเนินการขณะเกิดเหตุ 3) ขั้นตอนการดำเนินการหลังเกิดเหตุ ซึ่งการดำเนินการจัดการภัยแล้งที่ผ่านมาได้ประสบปัญหา ข้อจำกัด หลายด้าน เช่น ด้านการวางแผน ด้านงบประมาณ ด้านเครื่องจักร/เครื่องมือ/อุปกรณ์และด้านการจัดการ ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ดังนี้ ผู้บริหารท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญการแก้ปัญหาภัยแล้ง มีนโยบายการจัดการภัยแล้งชัดเจน โดยการจัดทำแผนแม่บทการจัดการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำและภัยแล้งในพื้นที่อย่างยั่งยืน เน้นส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ ตลอดจนจัดสรรและแสวงหางบประมาณ ให้เพียงพอแก่การแก้ไขปัญหา ในส่วนของขั้นตอนการดำเนินการแก้ไขปัญหาภัยแล้งนั้น ขั้นตอนการเตรียมการก่อนเกิดเหตุ ควรเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร เครื่องจักร/เครื่องมือ ทั้งที่อยู่และที่ต้องประสานขอรับการสนับสนุนจากภายนอก ขั้นตอนการดำเนินการขณะเกิดเหตุ ควรจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ ป้องกันและแก้ปัญหาภัยแล้ง เพื่อประสานงานกับหน่วยต่างๆ

การช่วยเหลือประชาชนและใช้กลไกการทำงานเป็นทีม ทำงานเชิงบูรณาการและเน้นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงแผน ขั้นตอนการช่วยเหลือของราชการ ขั้นตอนการดำเนินการหลังเกิดเหตุควรมีการลงพื้นที่สำรวจ ประเมินผลความเสียหาย จัดทำบัญชีของผู้ประสบภัย เพื่อให้ความช่วยเหลือเยียวยาตามระเบียบและหลักเกณฑ์ของทางราชการในการออกแจกจ่ายบางบ้านมีฐานะยากจน จึงไม่สามารถที่จะซื้อภาชนะที่มีความจุมาก ๆ ได้ แต่ถังหรือภาชนะเล็กๆ ซึ่งบรรจุน้ำได้ปริมาณไม่มากเมื่อใช้น้ำไปซักฟักน้ำหมดก็ต้องรอคิวการแจกจ่ายน้ำต่อไป การแจกจ่ายน้ำเพราะตำบลนาทรายมีประชากรมากกว่าจะแจกให้ผู้ประสบภัยให้ครบหนึ่งรอบต้องใช้เวลาอันทั้งที่ต้องส่งให้ถึงบ้าน เพราะส่วนใหญ่ผู้ที่อยู่บ้านจะเป็นผู้สูงอายุจึงยากที่จะยกถังน้ำมารองน้ำจากรถบรรทุกน้ำ บางคนแสดงความเห็นแก่ตัวอาจเพราะเกิดความเครียดเพราะเคยใช้น้ำอย่างเต็มที่แต่เมื่อเกิดภัยแล้วต้องประหยัด ใช้น้ำแต่น้อย ต้องรอคิวจนกว่าจะมาถึงลำดับของตนเองก็ใช้เวลาค่อนข้างนาน จึงเกิดอาการโวยวายซึ่งสอดคล้องกับ วิภาณุ คงจันทร์ (2543) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาศักยภาพในการจัดการปัญหาสาธารณะตามวิถีชาวบ้าน” ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการแก้ปัญหาภัยแล้งสามารถแบ่งได้เป็น 4 รูปแบบ คือ 1) การแก้ปัญหาโดยวิธีเฉพาะหน้า 2) การแก้ปัญหาผ่านประเพณี ความเชื่อพื้นบ้าน 3) การแก้ปัญหาโดยความร่วมมือและพึ่งพากันเองภายในชุมชน 4) การแก้ปัญหาผ่านโครงการของรัฐหรือองค์กรภายนอกชุมชน ซึ่งกระบวนการและผลจากรูปแบบการแก้ปัญหาดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นว่าศักยภาพในการจัดการปัญหาสาธารณะร่วมกันของชาวบ้านในระดับชุมชนนั้น มีทั้งปัจจัยที่มีทุนหนุนเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ดังนี้ 1) ไม่ได้ใช้โครงสร้างการสื่อสารสาธารณะที่มีในการศึกษาสาธารณะมากนัก 2) ขาดการระดมทักษะ คิดใคร่ครวญ หาทางออก และตัดสินใจร่วมกันระดับชุมชน 3) ผู้นำมีความสำคัญในการกระตุ้นริเริ่มสร้างสรรค์การทำงานส่วนรวม 4) แม้กรอบความคิดของคนในชุมชนจะยังคาดหวังความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาจากภายนอกแต่ก็เริ่มเรียนรู้พลังที่เกิดจากการรวมตัวกันของคนในชุมชน 5) สถาบันของชุมชน (เช่น วัด

โรงเรียน) มีบทบาทเป็นศูนย์กลางของการทำงานส่วนรวม 6) สำนึกความเป็นชุมชนเป็นพื้นฐานสำคัญของความร่วมมือ

การประยุกต์ใช้หลักอภิธานิธรรม 7 ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการภัยแล้ง เมื่อเกิดสถานการณ์ภัยแล้งขึ้นในพื้นที่ การให้ความช่วยเหลือต้องเริ่มมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จะเป็นผู้รับผิดชอบ โดยการเรียกประชุมทุกภาคส่วนและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาวางแผนปฏิบัติงานการช่วยเหลือผู้ประสบภัย การระดมความคิด การหาแนวทางการทำงาน และการส่งการก็จะเกิดขึ้นภายในการประชุม การประชุมแต่ละครั้งผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้าประชุมวางแผนอย่างพร้อมเพรียงและรับทราบข้อมูลการปฏิบัติ ในการประชุมแต่ละครั้งจะได้รับทราบข้อมูลถึงสถานการณ์ วิธีการปฏิบัติงาน ขั้นตอนการทำงาน การแก้ไขสถานการณ์ การนำเสนอความคิดเห็น เป็นสิ่งที่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างตรงประเด็น และจะมีการประชุมทุกครั้งที่เกิดเหตุสาธารณภัยไม่ว่าภัยใดๆการเข้าร่วมประชุมการวางแผนงานแต่ละครั้งเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีข้อราชการมาเสนอแก้ไขปัญหาผู้ที่เกี่ยวข้องต้องเข้าประชุมอย่างพร้อมเพรียงกัน การลงมติข้อราชการหรือการวางแผนแก้ปัญหาถ้าองค์กรปกครองส่วนรวมไม่ครบ การลงมติอาจไม่เป็นเอกฉันท์เมื่อการประชุมไม่ครบก็แสดงถึงความไม่พร้อม ความไม่สามัคคีกันของผู้เกี่ยวข้อง การเข้าร่วมประชุมกันอย่างพร้อมเพรียงกันการทำงานก็จะสำเร็จไปด้วยดี การเคลือบแคลงใจกันก็จะมีเพราะได้รับทราบถึงเหตุการณ์กันทุกคนจะบอกว่าไม่ได้เข้าร่วมประชุมจึงไม่รู้วิธีการปฏิบัติไม่ได้ และผู้ที่เกี่ยวข้องแต่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจะต้องรับผิดชอบที่ประชุมโดนจะบอกว่าไม่ทราบมติไม่ได้ในพระพุทธศาสนาถือว่าถูกต้องจะต้องพร้อมเพรียงกันกระทำไม่ใช่ว่าคนต่างทำหรือว่าคนหนึ่งทำคนหนึ่งไม่เห็นด้วย จึงได้บทสรุปหนทางแก้ไขปัญหา การวางแผนงานความคิดเห็นไปในทางเดียวกันจึงเป็นการสร้างความสามัคคีในหมู่คณะและผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ก็คือ “ราษฎรผู้ประสบภัย”

เมื่อราษฎรผู้ประสบภัยต้องการความช่วยเหลือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะรอเวลา รอความพร้อมของอุปกรณ์เครื่องมือ รอความพร้อมของงบประมาณไม่ได้ เพราะการพัฒนาพื้นที่ การดูแลความปลอดภัย ดูแลความเป็นของพี่น้องประชาชนเป็นหน้าที่หลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะหลบหลีกหนีหายไปไม่ได้ การเข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างรวดเร็วการแก้ปัญหาให้ผู้ประสบภัยอย่างเร่งด่วน จะทำให้ผู้ประสบภัยมีความอบอุ่น มีความเชื่อมั่นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเข้ามาแก้ปัญหา เข้ามาช่วยเหลือ ไม่ทิ้งพี่น้องประชาชน การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องปรับไปตามสถานการณ์ เมื่อมีสาธารณภัยเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็น อุทกภัย ดินโคลนถล่ม วาตภัย อัคคีภัย ทุกกรณีมี กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ รองรับอยู่การบริหารขององค์กรจะมีนโยบายของผู้บริหารเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของข้าราชการพนักงานให้นำไปปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งไว้ ด้วยความเต็มใจและเข้มแข็งดังนั้นในการปฏิบัติงานหรือการทำงานร่วมกันต้องให้เกียรติซึ่งกันและกันจึงจะเกิดความสามัคคี การทำงานจึงราบรื่นไม่ติดขัดก่อให้เกิดการบรรลุผลอย่างรวดเร็ว การทำงานแต่ละครั้งปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถรอบคอบรวดเร็วขยันหมั่นเพียรถูกต้องสมเหตุสมผลตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์สูงสุดของหน่วยงาน การทำงานเพื่อช่วยเหลือประชาชนคือการปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายด้วยความซื่อสัตย์ และขยันหมั่นเพียรการให้ความเคารพเชื่อฟัง ให้เกียรติและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเป็นสิ่งที่ผู้ใต้บังคับบัญชาพึงปฏิบัติ สตรีมีบทบาทการมีส่วนร่วมเพราะทุกคนมีพื้นฐานเดียวกันหมดไม่ปิดกั้นโอกาสของสตรีในพื้นที่ เพราะว่าในการแก้ไขปัญหาต้องใช้ความร่วมมือของทุกภาคส่วนการมีส่วนร่วมการแก้ปัญหา

การแสดงความคิดเห็น การนำเสนอความคิดเห็น ผู้หญิงเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ผู้หญิงอาจไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเพราะยังอาจติดเรื่องจารีตประเพณีเก่าๆ การจะพิจารณาประเพณีหรือไม่หรือปัจจุบันคงไม่ถือสาแล้วและสังคมเปิดกว้างขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีเวทีมากขึ้น สตรีมีบทบาทในการที่จะเข้าร่วมประชุมและแสดงความคิดเห็น

คิดเห็นในทุกเรื่อง ในทุกปัญหา เพราะปัจจุบันการมีความเสมอภาคในทุกภาคส่วนมีการใช้สิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน การปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมจารีตประเพณียังคงยึดถือกันมาอยู่ ไม่ไปลบหลู่ ให้เกียรติแก่จารีตประเพณี ประเพณีเรื่องของวิถีชีวิตขนบธรรมเนียมที่ถือปฏิบัติกันมา การทำฝายชะลอน้ำในลำน้ำ ลำห้วย ในป่า จะมีการขอขมาเจ้าที่เจ้าทาง ทางชาวบ้านก็รวมกลุ่มกันทำพิธี ผู้หญิงก็ทำกับข้าวกับปลามาเลี้ยงผู้ที่มาร่วมพิธี จะมีการบนบานศาลกล่าวถึงการสร้างฝายเพื่อให้ความชุ่มชื้นแก่ป่าไม้ ความอุดมสมบูรณ์แห่งป่าไม้ทุกปีก็จะมีพิธีเลี้ยงผีห้วย การสืบชะตาน้ำ การสืบชะตาป่า จะทำกันเช่นนี้ตลอดและเวียนทำกันทุกปี เช่น ปีนี้ทำการสืบชะตาป่า แต่ปีหน้าทำสืบชะตาผีห้วย ปีต่อไปก็อาจจะทำการบวชป่าจะสลับทำกันตลอดไปเรื่อยๆ เพื่อให้เกิดความสำเร็จในการทำงานให้ลุกลงไปด้วยดีรวมถึงการดูแลฝายเก็บน้ำที่สร้างขึ้น การถือปฏิบัติในเรื่องนี้จะถือเป็นการตอบแทนบุญคุณแสดงความกตัญญูป่าไม้ที่ในน้ำในความชุ่มชื้นได้กินได้ใช้ การคุ้มครองปกป้องพระพุทธศาสนาจะต้องมีการร่วมมือกันทุกภาคส่วนอย่างเต็มใจและเข้มแข็ง ช่วยเหลือกัน มองถึงผลประโยชน์ของพระพุทธศาสนาเป็นที่ตั้ง ในเรื่องของความศรัทธาของพุทธศาสนิกชนการเสื่อมถอยของการปฏิบัติตนของผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนา ก็เป็นสิ่งสำคัญโดยการปลูกจิตสำนึกตั้งแต่เด็กให้รู้จักถึงพระพุทธศาสนา เพิ่มการเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและเข้าไปเรียนรู้ในวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นตัวนำและสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนา ให้ชาวบ้านปฏิบัติเป็นประจำ สนับสนุนเรื่องงบประมาณในการบรรพชาเพื่อเป็นการพัฒนาความศรัทธาในปวงชนชาวไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและด้านชุมชน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจะนำการจัดการภัยแล้งตามมิติต่างๆ ทั้งความเชื่อ ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น กระบวนการจัดการของชุมชน และหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการภัยแล้ง การจัดการภัยแล้งควรร่วมมือกันทุกภาคส่วนทั้งส่วนราชการ ชุมชน วัด โรงเรียน และควรปลูกจิตสำนึกในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ การรณรงค์ให้อนุรักษ์พิธีกรรมต่างๆ เกี่ยวกับรักษาป่า การดูแลแหล่งต้นน้ำลำธาร โดยกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่เด็กและเยาวชน เพื่อให้รู้จักคุณค่าของน้ำและป่าไม้ต้นน้ำลำธาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรศึกษาเกี่ยวกับการวิธีการประเมินความรุนแรงของภัยแล้งในแต่ละครั้งให้ชัดเจน เพื่อลดผลกระทบต่อประชาชน ควรศึกษาเกี่ยวกับการประสานงานเรื่องการจัดการภัยแล้งของทุกภาคส่วน ทั้งระเบียบ หลักเกณฑ์ แนวทางปฏิบัติ ของแต่ละภาคส่วนเมื่อเกิดสถานการณ์ภัยแล้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเกิดภัยแล้งในด้านเชิงป้องกัน เพื่อลดผลกระทบต่อประชาชนผู้ประสบภัย โดยนำแผนการป้องกันและแก้ปัญหาภัยแล้งมาปฏิบัติอย่างจริงจัง ทั้งด้านก่อนเกิดภัย ระหว่างเกิดภัย และหลังเกิดภัย และศึกษาเกี่ยวกับหลักพุทธธรรมอื่นเพื่อนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการมีส่วนร่วมการจัดการภัยแล้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

หนังสือ

กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.(2552).ประมวลเกร็ดความรู้ทรัพยากรธรรมชาติ.

กรุงเทพมหานคร : กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2552.

จิรภัทร อัสวจินตจิตร.(2551).ดัชนีชี้วัดภัยแล้งที่เหมาะสม : กรณีศึกษาในกลุ่มน้ำยม,(วิทยานิพนธ์

มหาบัณฑิต).บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 4 “ศาสตร์พระราชากับการสร้างสังคมอุดมปัญญาในยุคไทยแลนด์ 4.0”

วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2561 ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พงศ์ธณัช บุญชูปิยสวัสดิ์.(2556).ปัญหาภัยแล้งและความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการบรรเทาจากภาครัฐ : กรณีศึกษาฝายวังหิน ตำบลสบเตี๊ยะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่,(วิทยาสตรมหาบัณฑิต).
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิภาณุ คงจันทร์.(2543).การศึกษาศักยภาพในการจัดการปัญหาสาธารณะตามวิถีชาวบ้านกรณีศึกษาการจัดการภัยแล้งในตำบลเสือโก้ก อำเภอบัวปทุม จังหวัดมหาสารคาม,(วิทยานิพนธ์เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดลอม).
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล.

สนั่น จันทะโคตร.(2555) ,แนวทางการบริหารจัดการภัยแล้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบัวใหญ่อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา,(วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย
ปกครองท้องถิ่น:มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อรุณิอุสาหกิจ.(2554).การบริหารจัดการน้ำเพื่อแก้ไขปัญหภัยแล้งนอกเขตพื้นที่ชลประทาน จังหวัดสุพรรณบุรี.
วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
ธนบุรี.

สัมภาษณ์

วิวัฒน์ จันทรโอสถ. (6 กรกฎาคม 2560). นายอำเภอเถลี.
เจริญทิพย์ อร่ามรุ่งโรจน์. (18 กรกฎาคม 2560). ปลัดอำเภอฝ่ายป้องกัน.
พระครูประภาสจันทเขต. (5 กรกฎาคม 2560). เจ้าคณะตำบล – ดงดำ.
ร้อยตำรวจตรีเสน่ห์ มะโนจิตต์. (14 กรกฎาคม 2560). นายกเทศมนตรีตำบล.
วิจิต ใหมธรรม. (5 กรกฎาคม 2560). ผู้ใหญ่บ้านปู.
สุรสิทธิ์ทองรว. (5 กรกฎาคม 2560). นายกเทศมนตรีตำบลวังดิน.
สมคิด กัลป์จาก. (5 กรกฎาคม 2560). ผู้ใหญ่บ้านวังดิน.
ว่าที่ร้อยตรีวิมล ไชยมงคล. (24 กรกฎาคม 2560). ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย.
กุศล ยะทา. (26 กรกฎาคม 2560). นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน.

เว็บไซต์

อำเภอเถลี. ภูมิศาสตร์. (12มิถุนายน 2560).[ออนไลน์]. แหล่งที่มา :<http://www.th.wikipedia.org/wiki>.